

MIA VEPSÄLÄINEN

Kehityksen veturit ja maaseudun arki

Tämänkertaisen MUA:n sisältö saa miettimään kansallisen hyvinvoinnin lähteitä ja niiden yhteyttä maaseudun asukkaiden hyvinvointiin. Me ennen tietoteknologiahuumaa syntyneet, Kontiot jalassa kasvaneet sukupolvet olemme jo äidinmaidossa imeneet itseemme uskon, että Suomi elää metsästä. Viime vuosikymmeninä syntyneille on kumisaappaiden sijaan lyöty käteen kansallisen hyvinvoinnin symboleina Nokian kännykät. Kun uutiset maalailevat yhä mustempia pilviä Nokian ylle, on talouden veturin viittaa ryhdytty asettelemaan nosteessa olevan kaivosalan harteille. Kaupunkiseuduille keskittyneestä teknologiakehityksestä poiketen, kaivos-toiminnan katsotaan lisäävän teollisia työpaikkoja nimenomaan harvaan asutulla maaseudulla. Kaivospaikkakunnilla ihmisten hyvinvointi on kuitenkin pitkälti kiinni siitä, miten kansainväliset kaivosyhtiöt sovittavat toimintansa alueen luonnonympäristöön ja paikallisyhteisöön.

Seurailimme eräänä päivänä poikani kanssa talomme yläpuolella malminetsintälaite perässään lentelevää helikopteria. Siihen kosketuksemme kaivosalaan toistaiseksi onkin jäänyt. Kännykät ja tietokoneet sen sijaan ovat löytäneet tiensä päivittäiseen käyttöön, vaikka niiden vaikutukset henkilökohtaiseen hyvinvointiin ovat jo toinen asia, sillä työt kulkeutuvat kotiin aiempaa helpommin. Omalta kannaltani kumisaappaat lienevät näistä suurista talouden vetureista edelleen se konkreettisin hyvinvointitekijä.

Toinen lähempänä omaa arkeani ja hyvinvointiani oleva asia eteläsavolaisella maaseudulla ovat vapaa-ajan asukkaat. Yhä useampi maaseutukunta, jossa asukasmäärä jopa yli kaksinkertaistuu kesäisin, onkin tunnustanut vapaa-ajan asukkaat merkittäväksi taloudelliseksi ja sosiaalseksi voimavaraksi ja kehitystekijäksi. Vapaa-ajan asukkaisiin ladataan monenlaisia odotuksia ja toiveita, joista yksi on heidän mahdollinen roolinsa maaseudun palvelujen ylläpitäjinä. Heidän tuomansa lisäkysynnän uskotaan edesauttavan palveluiden säilyttämistä myös vakituisille asukkaille. Kuten edellä mainittujen suurten kansallisten talouden vetureiden suhteen, ei vapaa-ajan asukkaidenkaan

rooli maaseudun pelastajana ole yksiselitteinen.

Palveluiden kysyntä ja tarjonta jäävät usein kohtaamatta. Vapaa-ajan asukkaat esimerkiksi menevät usein sairastamaan kotikuntaansa eivätkä edes pyri käyttämään mökkikuntansa terveysterveyspalveluja, koska ne ovat osoittautuneet heidän kannaltaan hankaliksi. Samalla terveysterveyspalveluiden saavutettavuusongelma koskettaa yhä useammin myös maaseudun vakituisten asukkaiden arkea. Tasokkaiden tai ylipäättään minkäänlaisten terveysterveyspalveluiden ylläpito vanhenevan ja harvenevan asutuksen alueilla on haasteellista. Meneillään olevassa kuntauudistuksessa yhtenä keskeisenä kriteerinä kuntien yhdistämistarpeelle onkin riittävän suuren väestöpohjan eli veronmaksajakunnan takaaminen terveysterveyspalveluille. Tämä puolestaan johtaa väistämättä palveluiden keskittämiseen ja saavutettavuuden heikkenemiseen syrjäseuduilla. Nyt jos koskaan olisikin tarvetta uusille avauksille terveysterveyspalveluiden järjestämisen ja saavutettavuuden edistämisen suhteen. Uudet innovatiiviset palvelumuodot voitaisiin ulottaa koskemaan myös muita kuin vakituksia asukkaita ja miksei terveysterveyspalveluita voisi ajatella myös mahdollisuutena edistää syrjäisten alueiden kilpailukykyä.

Lehden ilmestyessä olen todennäköisimmin synnytysosastolla nauttimassa toistaiseksi kotikunnassani olemassa olevista päivystyssairaalan palveluista ja jään tauolle MUA:n päätoimittajan tehtävästä.

* * * * *

Päätoimittajana seuraavissa MUA:n numeroissa 3/12 ja 1/13 toimii FT Nora Schuurman. Hän on suuntautunut yhteiskuntatieteelliseen eläintutkimukseen sekä erityisesti hevostutkimukseen. Tällä hetkellä Nora työskentelee tutkijatohtorina Itä-Suomen yliopistossa Karjalan tutkimuslaitoksella, Suomen Akatemian projektissa *Seuraeläimet affektiivisessä käänteessä*, jossa tutkitaan ihmisen ja hevosen suhteen muuttumista. Eläimet ovat myös osa Noran ja hänen perheensä omaa arkea: kotona Kontiolahdella on sekä hevosia että koiria.

Nora väitteli keväällä Itä-Suomen yliopistosta pääaineenaan ympäristöpolitiikka. Väitöstilaisuuden lektio otsikolla *”Hevoset hevosina”: Eläimen ja sen hyvinvoinnin tulkinta* julkaistaan tässä numerossa.

MUA on lehtenä Noralle varsin tuttu jo vuosien takaa, sillä hän työskenteli lehden toimitussihteerinä vuosina 1994–1996. Lisäksi Nora on toimittanut MUA:n eläinteemanumeron yhdessä Outi Ratamäen kanssa vuonna 2007.

* * * * *

Joulukuussa 2013 julkaistaan MUA:n 20-vuotisjuhlanumero, jossa tehdään katsaus lehden historiaan ja suunnataan ajatukset maaseutututkimuksen tulevaisuuteen. Lehden toimittavat päätoimittajakonkarit Pertti Rannikko ja Maarit Sireni. Kaksoisnumerosta 2–3/2013 enemmän sivulla 98.